

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 5000.—; pt. particulari Lei 1500.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 1000.—. În străinătate Lei 5000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 50.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu**

Sumarul:

*Ovidiu Dumitru Aldea: Raționalizarea muncii. — * * La moartea lui Constantin Popp — Ing. Gh. Brânduș: Legea contabilității publice și exactitatea conturilor. — Dumitru D. Periș: Aniversarea. — Cronica: Scutirea de impozite a depunerilor la bănci. — Băncile nu pot depăși comisioanele legale. — Băncile nu pot să-și reevalueze activul. — Stabilizarea monetei în Cehoslovacia. — Băncile care pot elibera scrisori de garanție*

Raționalizarea muncii.

Atmosfera socializantă în care respirăm de la 23 August 1944 favorizează problemelor social-muncitorești, deslegări cu precădere și cât mai mulțumitoare. Dar data istorică amintită nu înseamnă numai schimbarea unui regim politic ci primenirea climatului politic și aerisirea spațiului social de curente potrivnice evoluției normale de refacere și consolidare statală.

Printre problemele de bază ale reconstrucției Statului, raționalizarea muncii ocupă un loc de neîgăduită importanță. Eforturile cele mai stăruitoare și energice nu vor fi suficiente pentru o asemenea acțiune de îndreptare dacă raționalizarea utilizării acestor mijloace rămâne pe plan secundar. Trebuie să recunoaștem că la baza oricărei activități constructive stă munca și cu atât mai reușit aceea organizată rațional.

Despre raționalizarea muncii s'a mai scris și discutat cu diferite ocazii și n'au lipsit încercări practice când s'au impus

inovațiuni fie în sectoarele de viață individuală, privind celula economică mai ales, fie în angrenajul sistemului colectiv al gospodăriei de stat.

Raționalizarea muncii însă a format obiectivul de studiu al economiștilor, cari socotind munca element determinant în creierea de bunuri au stabilit principiile forțelor minime pentru maximum de rezultate. Economia Politică modernă dezvoltă toate celelalte capitole în sensul acestui principiu. Eliminarea mișcărilor inutile la producerea de bunuri și acționarea numai acelor cari asigură rezultatul economic în cel mai scurt timp, în condiții cât mai bune și de necesitate largă, se precizează experimental în vederea funcționării întreprinderilor cât mai rațional.

Raționalizarea muncii prin schimbarea vădit superioară a stărilor economice caracterizează și evoluția social-politică a organizațiilor de Stat. Neîndoios în Statul în care munca reprezintă etalonul aur față de celelalte valori, prin activarea ei rațional, va contribui la obținerea randamentului maxim fără cheltuirea plusului de efort. Se realizează astfel o importantă economie de puteri creatoare, constituind rezerva trebuitoare scopurilor nouă, iar pe de altă parte se ajunge la plus valoarea rezultatului cel mai mare pe care o cantitate de muncă îl dă în efectuare rațională. Și care în ordine socială se traduce prin plus rîsturna cuvenită factorilor colaboratori,

asigurându-le progres în buna stare materială și posibilități de cultivare continuă.

De sigur, raționalizarea muncii prezintă aspecte diferite în aplicarea practică, întru cât va avea în vedere caracteristicile fiecărui compartiment al vieții economice la care se referă. Ca problemă însă va evidenția un sistem de măsuri strict necesar înlăturării sforțurilor superflue, corectării mișcărilor active și reglementării repartitiei juste a valorilor produse.

Impotriva acestei afirmații se vor ridica în mod cert criticile celor cari ațiași după libertatea absolută — naturală — văd în forma de viață organizată principiile muncii raționalizate, constrângerea și supunerea oarbă unor legi cari le dictează o precisă mobilitate. Este însă eronat a crede acest lucru, fiindcă raționalizarea presupune ordine și în cadrul ordinii chiar cel mai liberar individ trebuie să se simtă bine.

Raționalizarea muncii privește atât lucrul intelectual, cât și cel fizic. Rezolvă atât problemele de administrație ale tuturor întreprinderilor de orice gen, cât și pe acelea tehnice de exploatare propriu zis. Descurecă haosul în care ne sbatem din cauza complicațiilor determinate pe de o parte de greutățile războiului, iar pe de altă parte de civilizarea rapidă la care ne-am pretat.

Raționalizarea muncii stabilește raporturi de sinceră și eficace colaborare între toți factorii economiei productivi. Atât capitalul, cât și munca vor contribui la rezultatul economic *in sens social*. Nici dominarea unuia sau a altuia din factorii creiatori, nici simpla asociație pentru specularea rezultatelor, ci colaborare strânsă și rodnică prin raționalizare.

Din punct de vedere social raționalizarea muncii succede să determine armonia claselor componente ale Statului, întrucât munca se va presta de orice element capabil. Indatorirea rațională la muncă îndreptățește justa retribuție.

Se impune a se observa că noțiunea raționalizare cuprinde prin sensul ei bine definit și pe aceea de organizare. Tendințele organizatorii în materie

economică, în special, reflectează raționalizarea și îi caracterizează natura *ei conștientă*. De aceea vorbindu-se adesea de Economie Organizată sau Dirijată, Controlată, Planificată, etc. accentul cădea în latimea limitată a noțiunii de raționalizare, pe organizarea mai mult sau mai puțin rațională. Trebuie să recunoaștem că raționalizarea nu se poate decât prin organizare conștientă a elementelor materiale în raport cu spațiul, timpul și factorul uman. Organizarea presupune muncă, iar munca înseamnă efort. Deci munca este și rămâne la baza oricărei activități omenești și este absolut necesară însăși raționalizării ei.

18. X. 1945.

Ovidiu Dumitru Aldea.

La moartea lui Constantin Popp.

În ziua de 27 Octombrie 1945 a fost înmormântat în Cimitirul Central din Sibiu fostul nostru redactor responsabil, colaborator devotat și asidu și citor credincios până în ultima zi a vieții, Constantin Popp, directorul executiv în pensie al Băncii „Albina“ din Sibiu.

În ultimul drum spre locul de veșnică odihnă a fost însoțit de toți angajații Băncii „Albina“ din Sibiu, în frunte cu directorul general Dr. Mihai Veliciu, actualul redactor responsabil al revistei noastre, precum și de angajații societăților „Prima Ardeleană“ de asigurări generale și „Dacia Traiană“, institut de arte grafice Sibiu, al căror fondator și consilier devotat a fost defunctul.

Slujba religioasă a fost oficiată de către părintele Ioan Albu care a rostit o cuvântare funebă adânc simțită, arătând străduințele și realizările obținute în viață de valorosul defunct, muncitor neobosit pe ogorul economic și sprijinitor devotat a tot ce este operă românească.

De asemenea a vorbit în numele conducerii și angajaților Băncii „Albina“, precum și în al „Revistei Economice“ și „Solidarității“ d-l Dr. Mihai Veliciu, directorul general al Băncii „Albina“ din Sibiu.

Redăm mai jos discursul funebru rostit de d-l director general Dr. Mihai Veliciu, redactorul nostru responsabil :

INTRISIATĂ ADUNARE,

Fericită și lungă este viața aceluia, care trecând peste mizeriile din tot momentul în lupta pentru existența sa, prin activitatea și mai ales prin căldura inimei sale îmbogățește viața semenilor săi. Din sutele și sutele de milioane de ființe omenești, cât de puțini sunt acești fericiți ! Intre acești puțini se înșiră fără îndoială și acela căruia azi a venit societatea sibiană românească să-i aducă ultimul ei salut.

Numeroși sunt anii, dar mai ales bogății în fapte și virtuți ale iubitului nostru director și dascăl care a fost Costi Popp.

Este lung pomelnicul activității sale variate, ca om de bancă, publicist animator al românilor de dincoace de Carpați. Sortit să trăiască în lumea cifrelor și a activelor și pasivelor, a știut să dea viață acelor cifre seci, să facă apostolat din aceste cifre ; să ajute pe cei obidiți aceasta i-a fost activitatea de om de afaceri, să facă pe îndrumătorul aceasta i-a fost misiunea de conducător de întreprinderi.

Nici nu se putea desvolta altfel nepotul preferat al pictorului brașovean de pe vremuri Mișu Popp, trăind de mic copil în atmosfera românească a Brașovului, cultivând frumosul nostru etnic.

Defunctul a urmat școlile românești primare, liceul real și școala superioară de comerț din Brașov, al cărui eminent absolvent este. După obținerea diplomei școlii superioare de comerț, la 1 Octombrie 1888 e primit ca practicant la sucursala „Albinei“ din Brașov, unde dela început câștigă încrederea distinsului director de pe vremuri Valeriu P. Bologa. La un moment dat, tânărul practicant atras de mirajul Patriei românești se gândește să treacă în „Țară“ unde să între în „comerțiu practic“, înstrăinat și pe acele vremuri. Totuși în urma sflatului și încurajării directorului său rămâne la „Albina“, fiind transferat la 1 Martie 1889 în Centrala din Sibiu, iar după executarea stagiului militar, la 1 Octombrie 1892 este angajat ca funcționar definitiv.

La 1 Iunie 1920 îl vedem director executiv până la 31 Decembrie 1934, când după 45 ani de serviciu, la cererea proprie, se pensionează. Aceasta însă nu înseamnă că a părăsit legăturile vechi bancare și activitatea fecundă în viața economică a Ardealului. La adunarea generală din Martie 1935 Constantin Popp a fost ales în Consiliul de cenzori al Băncii „Albina“, al cărui președinte a fost timp de 5 ani și apoi membru până astăzi.

Avansarea rapidă în carieră era și explicabilă, pentru că defunctul s'a impus șefilor săi dela început. Nu era un funcționar oarecare, mulțumindu-se numai cu executarea mai mult sau mai puțin conștiincioasă a obligațiilor sale propriu zise de funcționar în timpul orelor de birou. N'a fost unul dintre ziii intelectuali, care se mulțumește sau n'are nevoie nici măcar de atât, cu citirea unui ziar pe zi. A fost fără doar și poate un autodidact, un enciclopedist, putem zice chiar un „self made man“. Bogata sa activitate literară pe teren economic național, de peste cinci decenii, dă dovadă de foarte vaste și variate cunoștințe.

De sigur defunctul a avut și marele avantaj de a avea ca șef pe un Partenie Cosma, pe un Valeriu P. Bologa, sau de îndrumător pe un Dr. Cornel Diaconovich. Dar câți alți sunt cari au un asemenea noroc de a intra într'un asemenea mediu și totuși nu se aleg cu nimic !

Astfel vedem pe tânărul funcționar luând parte la consfătuirea inițiată de Dr. Cornel Diaconovich sub prezidiul lui Partenie Cosma, cu ocazia primei conferințe a directorilor institutelor financiare românești, ținută în Sibiu la 25 și 26 Iunie 1898, pentru editarea unei reviste economice. La 1 Ianuarie 1899 și apare această revistă fiind dela începutul ei colaborator permanent Constantin Popp.

De aici încolo activitatea literară-economică a defunctului este tot mai accentuată și mai variată. În 1908 această revistă rămâne cu totul pe umerii lui Constantin Popp, care devine redactorul ei responsabil până în 1916, iar dela 1918 până la 1 Ianuarie 1922 director al ei. În 1922 revista se mută la Cluj, unde stă până la 1 Ianuarie 1928, când la inițiativa defunctului, revine din nou la Sibiu sub direcțiunea sa.

După ce defunctul a ajuns „redactor-garant“ al revistei, toată sarcina cade asupra sa. Numeri întregi erau redacțiați dela început

și până la sfârșit de redactorul său. Teme variate; dela articolele polemice față de presa șovinistă a stăpânitorilor de altădată, în care se apăra dreptul poporului românesc la o viață economică națională independentă și deci dreptul de existență al băncilor noastre, până la situația piețelor din București și Budapesta, sau cronici judiciare de interes practic pentru bănci, chestiuni de organizare financiară, economică, etc. Și toate acestea în orele libere și pentru o remunerație mai mult simbolică decât reală.

O serie de articole publicate cu caracter polemic cu presa șovină maghiară au rămas memorabile și la timpul său au avut răsunet în toate ținuturile românești ale fostei Ungarii.

Când în lupta noastră națională s'a resimțit nevoia intervenției chiar în publicistica maghiară, defunctul a scris articole în revista „Magyar Pénzügy” din Budapesta, fie de specialitate, fie mai ales polemice și de apărare a băncilor românești ardeleni împotriva acuzelor și atacurilor ziarelor maghiare șovine și a parlamentarilor maghiari.

Totuși cercurile streine, sau poate chiar ca o urmare a atitudinii demne a românului Constantin Popp, îl apreciază așa cum se cuvine. Astfel îl vedem ca vicepreședinte la congresul regnicolar al funcționarilor de bancă din fosta Ungarie, ce s'a ținut la Debrefin în zilele de 7 și 8 Iunie 1908.

Sunt numeroase scrierile sale de specialitate. A fost colaborator de mare preț al Enciclopediei Române, a redactat ani de-a rândul Anuarul Băncilor Române. Intreaga sa activitate; literară-economică și cea de consilier și vicepreședinte al „Solidarității”, sau ca întemeietor de întreprinderi, aveau pentru defunct unicul scop; încurajarea românismului și la nevoie apărarea lui. Nu odată ne amintea cum a urmărit pe mulți, de când erau copii, și cum se bucura când unii dintre ei s'au impus în viață. Astfel pe cutare îl cunosc, spunea el, de când alerga cu corecturile Revistei Economice la Tipografia Arhidiecezană și prin muncă vedeți unde a ajuns!

Ca om, ca publicist, ca director de bancă, ca șef ierarhic, era același; simplu, modest dar demn, natural, corect, pedant, sever dar îngăduitor. Nu cunoștea decât drumul drept, puțin maleabil cum ziceau unii; om dintr'o bucată,

Costi Popp a înțeles să sprijine orice întreprindere românească, așa îl vedem censor la „Prima Ardeleană”, întâia societate română de asigurare, încă dela fondare din 1912, mai apoi președinte al censorilor din 1922 până acum. A participat la fondarea institutului de arte grafice „Dacia Traiană” din Sibiu, fiind administrator din 1920, dată fondării, și apoi președinte din 1934 până la 1942. Nu putea avea mai mare bucurie decât văzând cum Românii încet dar cu atât mai sigur prind teren în diversele ramuri ale vieții economice.

Consiliul de administrație și cel de censoredori al institutului „Albina”, prin glasul meu modest exprimă cea mai profundă recunoștință și mulțumire pentru laborioasa activitate de peste cinci decenii a fostului său devotat director și censor, rugând îndoliata familie și pe iubita sa tovarășe de viață să primească condoleanțele lor.

Cu aceleași sentimente aduc ultimul lor omagiu; conducerea „Solidarității” și societățile „Prima Ardeleană”, „Dacia Traiană”, precum și colaboratorii „Revistei Economice”, asigurând că-i vor păstra o duioasă amintire.

Sunt mulți acei cari l-au iubit, admirat, cari datorează recunoștință adevăratului intelectual, dar cei cari am fost și suntem cei mai apropiați de el, suntem noi funcționarii institutului „Albina”, colaboratorii și subalternii lui de odinioară. Ne-ai fost un bun părinte și îndrumător, sprijin nedesmințit în toate momentele grele ale noastre. Te rugăm ca și acum când spiritul a părăsit trupul tău obosit de lungă și grea muncă, să ne rămâi același prieten și sfătuitor. Pentru tot binele ce ne-ai făcut îți vom fi totdeauna recunoscători, rugându-te să fi sigur, că sămânța bună ce ai răspândit pe ogorul economiei noastre naționale își va da roadele sale, iar în clipele cele mai dificile te vom avea totdeauna drept pildă de urmat, ni-zuindu-ne să fim așa cum ai fost tu, cum ne-ai învățat: „muncitori fără preget, cinstiți și demni”.

Odată cu duiosul nostru cuvânt de adio, rugăm pe bunul Dumnezeu să te odihnească în pace cu cei buni și drepti.

Legea contabilității publice și exactitatea conturilor.

a) Caracteristicile mecanismului bugetar.

Legea contabilității publice guvernează gesturile administrațiilor respective. Ea cuprinde un întreg sistem de dispozițiuni după care urmează să se efectueze și înregistreze cheltuielile și veniturile Statului, județelor, comunelor, regiilor de stat, etc. etc. După nume s'ar părea că legea se ocupă de conturi ca fracțiuni din cheltuielile administrațiilor menționate, acestea din urmă având și o anumită legătură cu patrimoniile respective; în fond însă ea reglementează numai formalitățile pure împreună cu înregistrarea veniturilor și cheltuielilor publice. Este adevărat că executarea dispozițiilor cuprinse în lege se referă și la un buget anumit, dar nici bugetul ca act financiar nu are a face cu patrimoniul decât doar în anumite condițiuni. El este divizat în anumite articole de venituri și cheltuieli și toate operațiunile care se efectuează în cadrul lui sunt caracterizate exclusiv de rigida satisfacere a dispozițiilor formale. În consecință legea menționată nu se interesează decât de mersul veniturilor și cheltuielilor. În ce măsură acest mers influențează patrimoniul, bugetul vorbește foarte puțin și pentru evidențierea acestui fenomen trebuie să facem investigațiuni aparte.

Este adevărat că nu toate administrațiunile publice sunt legate de un patrimoniu. Există servicii anume instituite care nu fac altceva decât încasează și plătesc, respectiv varsă încasările unor alte servicii anume determinate, care pot fi coordonate sau superioare ca ierarhie în cadrul organizației Statului. Aceste servicii fac adesea numai funcție de colectarea banilor publici. Câtă vreme particularitatea subsistă, de sigur că nu se poate pune problema unui patrimoniu.

În general administrația publică n'a fost privită ca fiind legată de un patrimoniu, deși în fond ea întrunește de foarte multe ori toate caracteristicile specifice acestuia. Disocierea ei de patrimoniu se poate pune numai câtă vreme este privită în mod fragmentar. Așa de exemplu inspectoratele și diversele ramificații ale administrației centrale din localitățile mari provinciale nu sunt altceva decât niște servicii cu anumite atribuțiuni pentru rezolvarea problemelor de natură locală a căror materie este în prealabil reglementată. Ele nu au de sigur nicio legătură cu patrimoniul. Toate aceste ramificațiuni însu-

mate însă pleacă de la o autoritate centrală, care posedă sau cel puțin administrează un patrimoniu a cărui evoluție trebuie urmărită în continuu. Urmărirea este reclamată de nevoia de a cunoaște situația sa efectivă, precum și de obligația derivată din grija gospodărească cu care patrimoniul trebuie administrat.

Dar dacă există aceste obligațiuni în legătură cu patrimoniul trebuie să constatăm că, în actuala organizare legală a administrației publice, adesea plecând de la legea de care ne ocupăm, nu se poate face o evidență a situației sale adevărate. Legea adesea este necesară dar nu este suficientă spre a face față cerințelor noulor comandamente de organizare contabilă și financiară. De aceea ea poate să fi fost potrivită când problema patrimoniului nu se pune cu atâta evidență. A fost o vreme când statul făcea mai puține acte economico-gospodărești decât administrațiile. Dar în măsura în care viața modernă s'a accentuat ca stil și ordine tehnico-financiară, administrația ca act în sine rămâne mereu în urmă, pentru ca să prevaleze gospodăria propriu zisă luată în sens contabil-comercial. De aceea se și explică tendința manifestată în ultimii treizeci de ani de a se separa pe cât posibil administrația pură de gospodăria patrimonială, sau cel puțin de a scoate mai mult în evidență ultimul aspect al problemei, atunci când este vorba de exploatarea bunurilor aparținând domeniului public. Fenomenul a avut ca punct de plecare comercializarea avuțiilor publice, ca: gazul metan, căile ferate și ar fi putut continua pe scară întinsă dacă anumite prejudecăți nu l-ar fi împiedecat. Totuși încet, încet, comercializarea s'a extins și la averile administrațiilor locale cu toată opoziția unor vederi învechite și se pare că sunt tendințe ca ea să se accentueze. Prin această comercializare se pun, sub o organizare aparte sectoarele patrimoniului public, care au mai mult caracter economic decât administrativ. Rândurile de față se referă în cuprinsul lor în special la exploatarea comunale.

S'a făcut în felul acesta un pas înainte în buna ordine care trebuie să caracterizeze un patrimoniu în administrarea sa și cu atât mai mult pe cel public. Dar în această bună ordine a rămas un balast care formează o reminiscență inutilă din punct de vedere contabil. S'a impus adesea la toate administrațiunile comercializate ca pe lângă evidența pe calea contabilității patrimoniale a actelor sale economico-financiare, să se facă o înregistrare a acestora și pe calea bugetului. În felul acesta s'au dublat fără nicio justificare atât lucrările de birou, cât mai cu

seamă formularele și imprimatele respective. Iși poate da în consecință ortelne seama că dacă se examinează structura socotelilor contabile și se paralizază din punctul de vedere patrimonial pe de o parte și bugetar pe de altă parte, ele nu au și nu pot avea decât într-o măsură neînsemnată vreo legătură organică unele cu altele. În mod normal bugetul este împărțit în trei capitole atât la venituri, cât și la cheltuieli, cu denumirea de ordinar, extraordinar și cu destinație specială. Capitulul numit al cheltuielilor și veniturilor ordinare este esențial. El trebuie să acopere toate nevoile cu caracter continuu și permanent, cum ar fi salariile, întreținerea, exploatarea, etc. În măsura în care veniturile nu acoperă cheltuielile ordinare, bugetul este deficitar. Din contră, dacă veniturile ordinare sunt mai mari decât cheltuielile ordinare, plusul poate fi destinat în vederea acoperirii unei anumite părți din cheltuielile extraordinare, adică la investiții. De unde ușor se poate trage concluzia că veniturile extraordinare servesc la investiții.

Veniturile extraordinare sunt caracterizate de discontinuitate și nepermanență. Ele provin din vânzări de bunuri mobiliare sau imobiliare, din renta acestora, din încasări întâmplătoare, etc. Prin natura lor sunt deci de o importanță mică, căci pentru a avea un nivel ridicat, ar trebui ca instituția să dispună de un patrimoniu deosebit de valoros, care să nu formeze în mod direct obiect de exploatare. Fapt caracteristic însă este, că — veniturile extraordinare nu pot acoperi cheltuielile ordinare, reciproca fiind însă admisă. Nu numai că reciproca este admisă, dar în măsura în care veniturile ordinare acoperă cheltuielile extraordinare, bugetul se consideră excedentar, sau mai precis zis, din faptul menționat rezultă o bună așezare a veniturilor ordinare.

Trecând la cheltuielile cu destinație specială este bine să se știe că acestea provin din venituri cu aceeași destinație. Ele au la bază deci, sau fonduri acumulate, sau împrumuturi, sau subvenții, sau orice altă încasare făcută anume în contul acestui fel de cheltuieli. Rezultă de aici că avem de a face mai mult cu mijloace străine de finanțare sau cu fonduri acumulate anume în acest scop și în consecință veniturile se acoperă la centimă cu cheltuielile, ceea ce înseamnă că în orice buget, capitolul veniturilor cu destinație specială însumează o sumă perfect egală cu cheltuielile de aceeași natură.

Dacă se face o revizuire de ansamblu asupra compunerii bugetului se constată ușor că diversele sale capitole dau o caracteristică exploatarea prin însăși cifra lor. Astfel capitolul de

cheltuieli și venituri ordinare redă capacitatea de întreținere și exploatare a unei administrații; cel de cheltuieli și venituri extraordinare reprezintă posibilitățile ei de investiții din mijloace proprii obișnuite, iar capitolul cu destinație specială rezumă pe de o parte capacitatea de acumulare și regularitatea amortizărilor în măsura în care ele se reinvestesc, iar pe de altă parte creditul de care se bucură instituția pe piață, dacă este vorba de împrumuturi, deci de mijloace străine de finanțare.

b) Conturile bugetare și patrimoniale.

Luată în sens rațional, analiza capitolelor bugetare făcută în cele de mai sus, ar duce la concluziuni cu totul contrarii decât ar reeși din afirmațiunile făcute până acum. Într-adevăr noi am primit să demonstrăm neconcordanța contabilității bugetare cu cea patrimonială, dar trecând în revistă caracteristicile bugetului așa cum ele reies din cele văzute, capitolele lui exprimă tot ceea ce am dori să cunoaștem. Avem adică oricând la dispoziție posibilitatea de a verifica mișcarea patrimonială prin simplul act al examinării bugetului. Nu avem direct cifra patrimoniului, dar dacă numai la atât se reduce neajunsul, apoi el poate fi ușor înlăturat printr-o anumită evidență în registre. Și totuși lucrurile stau cu totul altfel, deoarece bugetul nu este decât un plan financiar și un cont închis care să exprime rezultatele. În consecință el cuprinde numai anumite deziderate care rămân să se vadă în ce măsură se vor concretiza. Să ne explicăm.

Bugetul ca act financiar se bazează pe anumite ipoteze. Pe aceste ipoteze se întocmește cifra veniturilor și în legătură cu ele, cifra cheltuielilor. Dacă ipotezele se suprapun realității bugetul este real și legătura lui cu patrimoniul poate fi urmărită prin capitolele pe care le înglobează. Dar ipotezele nu se suprapun decât în rare cazuri cu realitatea. În mod normal bugetul la venituri se execută pe capitole înglobând totalul prevederilor, având în vedere compensările între ele ale diferitelor articole. Căci e bine să se știe: dacă pe capitole veniturile se realizează, nu e numai decât necesar ca ele să se realizeze și pe articole bugetare. Nu tot așa se întâmplă însă la partea cheltuielilor, unde fiecare articol bugetar trebuie urmărit aparte și încărcat numai în raport cu cifra prevederilor. În consecință bugetul arată realizările patrimoniale numai după ce a fost închisat. Câtă vreme el este în curs de executare concluziile sunt premature.

Dar aici mai este de adăugat ceva. Cheltuielile și veniturile ordinare sunt legate de exer-

ciștul bugetar, adică se consumă în cursul executării lui. Numai în foarte rare cazuri, veniturile ordinare ale unui exercițiu se folosesc în alt exercițiu. Cheltuielile și veniturile extraordinare și mai cu seamă cele cu destinație specială nu sunt legate de exercițiu. Ele pot fi raportate în total sau în parte, respectiv în măsura în care n'au fost utilizate. Toate aceste particularități complică realitatea și reclamă o înțelegere revizuită spre a ajunge la o caracterizare contabilă. De unde ușor se poate vedea că o simplă examinare a bugetului respectiv a bugetelor pe mai mulți ani consecutivi nu poate aduce o lămurire de fond a conturilor, ci că pentru această lămurire este necesară să se facă cu totul alt aranjament al cifrelor decât acela care revine din studierea singuraticilor bugete. În consecință cu toată specificarea pe care o cerea o comportă pe articole și capitole, legătura lui cu patrimoniul este neprecisă. O concluzie contabilă în această privință este aproape imposibilă.

Se obișnuiește să se atribue bugetului o altă importanță: repartiziile precise a cheltuielilor și evitarea risipei. Într'adevăr s'ar părea că bugetul are acest rost capital de a echilibra cheltuielile, respectiv de a le repartiza așa cum e mai bine. În realitate și această distribuție a cheltuielilor, pe articole bugetare are în ea ceva arbitrar. Ea poate să fie valabilă câtă vreme prevederile făcute la întocmirea bugetului rămân în picioare în tot cursul exercițiului ceea ce nu se întâmplă aproape niciodată. Activitatea unei instituții are în ea ceva organic și viu și de aceea se lovește totdeauna de neprevăzute. Nu mai vorbim de vremurile actuale când conjunctura se schimbă dela o zi la alta. Dar presupunând prin absurd că totuși prevederile rămân, redactarea articolelor bugetare lasă suficientă posibilitate de interpretare, încât nu e de mirare că sub acest ultim aspect al imputării articolelor bugetare s'a făcut mult caz și s'au arătat atâtea posibilități de eludare, încât fenomenul a devenit subiect de șoacă și umor, cel puțin în ce privește administrațiile locale. S'ar putea deci spune că, față de felul cum a evoluat noțiunea de administrație publică și în special față de felul cum ea se raporta la realitate, multe din atribuțiunile bugetului ca act financiar și-au pierdut conținutul lor inițial. Valoarea lui în această postură ar mai putea rămâne în picioare, numai pentru anumite compartimente fără importanță care se rezumă în activitatea lor exclusiv la acte de pură administrație. Acestea ar fi doar diferitele ramificațiuni ale administrațiilor centrale, care nu fac decât să aplice

dispozițiuni legale în prealabil determinate. Pentru administrațiile centrale, pentru cele locale și mai cu seamă pentru diferitele administrațiuni care se ocupă cu exploatarea de bunuri și servicii, legea contabilității publice cu suportul ei atât de subred fixat în buget, nu mai este suficientă spre a urmări precis mecanismul și evoluția operațiunilor financiare. De altfel față de mijloacele actuale de lichidare a drepturilor și obligațiunilor Statului s'a trecut de mult peste ortodoxia legii contabilității publice.

Dacă deci din însuși fenomenul desfășurării activității administrative se constată, că în fond și în formă legea contabilității publice nu mai corespunde cerințelor curente, atunci cu siguranță că pentru exprimarea fenomenelor economico-financiare legate de viața unor instituțiuni care exploatează prin excelență bunuri și servicii, ea este absolut inoperantă, sau mai bine zis de prisos. E adevărat că prin legea de organizare a acestor exploatare s'a impus și introducerea contabilității în partidă dublă, dar față de imperativul de a păstra și registrele care derivă din legea contabilității publice, pasul în perfecționarea sistemului socotelilor este îngreunat și împiedecat în mersul lui normal. Este împiedecat pentru că legea contabilității publice și executarea înlocuită a bugetului primează față de chiar operațiunile și nevoile exploatarei. Primează dispozițiunile legitimize pentru că se face din buget un act capital în fața olopterniciei cărui totul se oprește; dacă operațiunea care se urmărește este înscrisă în buget ea se execută, dacă nu, rămâne nevalabilă orice consecință ar avea. Nerespectarea acestor condițiuni este posibilă de pedeapsă, fără să existe vre-o cale de justificare. Este învederat că față de aceste înguste limite de mișcare cu grave riscuri penale, o exploatare nu se poate nici conduce, nici administra. Așa fiind, faptul că s'a impus în exploatare aparținând domeniului publice contabilitatea în partidă dublă constituită o îmbunătățire numai în măsura în care executarea bugetului și în consecință legea contabilității publice permite o mișcare desăvârșită. Ori această mișcare este exclusă. Bugetul ca act financiar ține în loc printr-o lege de fier, tot ce nu corespunde cu cuprinsul articolelor sale, fie că acestea mai au vre-o valoare intrinsecă în raport cu mersul exploatarei, fie că nu.

În fața celor de mai sus, se poate ușor pune întrebarea: dar acest buget nu se poate modifica pentru ca el să fie permanent la curent cu nevoile? Evident că da. Modificarea bugetului însă reclamă anumite formalități. Ea trebuie aprobată de un factor deliberativ, de un factor

de control și tutelă, iar acesta din urmă trebuie informat prin referate și expunerii, etc. etc. așa că formalitatea reclamă un timp de cel puțin 20—25 zile.

În timpuri normale fenomenul are destule repercusiuni, dar se poate spune că acestea se pot totuși înconjura prin anumite artificii, deși legea prevede precis că orice angajare trebuie să aibă la bază un credit deschis. Pentru o concordanță a executării bugetului cu dispozițiile legale și realitatea, este deci nevoie ca chiar în timpuri normale să se recurgă la anumite artificii. Și să nu se uite că în timpuri normale se pot face licitații, se găsesc concurenți, marfă, credit, etc. În timpuri anormale însă cum sunt vremurile prin care trecem, toți acești factori lipsesc. Materialele se cumpără cu bani gata, plățile înainte și cu prețuri care nu se mai stabilizează pe bază de concurență. Nu mai poate fi deci vorba de angajare, lichidare, recepție, ordonanțare, clasicele scări ale legii contabilității publice. Mai mult decât atât, prețul valabil azi se schimbă mâine, dacă nu chiar mai de vreme. În aceste condiții formalitatea bugetară devine un anacronism pe care oricât ar vrea cel în cauză s'o respecte, nu-l este posibil. Teoria cu douăsprezece mii angajate proporțional cu timpul, cu dispozițiile legit pentru apărarea patrimoniului public prin care dacă o lucrare executată întrunește un cost mai mare cu 20% peste prevederile devizului, autorul acestuia este pasibil de pedeapsă penală, s'a perimat cu desăvârșire. S'ar putea spune că ar fi mai curând o minune să se întâmple fenomenul pozitiv, decât negativ.

Aici însă nu trebuie să se neglijeze faptul că în afară de legea contabilității publice mai trebuiesc avute în vedere diferitele restricțiuni care se impun prin legea bugetară anuală. Ea reduce de multeori însuflețirea de a realiza, căci trece aplicarea bugetului prin noi formalități care toate formează o frână importantă atunci când e vorba de investiții și astfel le decalează de perioada lor optimă. În fine trebuie să se pună la socoteală dispozițiile cuprinse în legea pentru controlul investițiilor, ceea ce înseamnă că lucrările de această natură sunt supuse unor alte examinări independente de buget, de legea bugetară, de legea contabilității publice și de sigur că în fața acestor multiple examinări și reexaminări oricine își dă seama de timpul care se pierde până ce un proiect de oricare valoare poate fi adus la desăvârșire din punct de vedere formal în cadrul administrației publice, mai cu seamă dacă se pune la socoteală faptul că formalitățile sunt cu totul distincte și fiecare comisiune își are drepturile ei

speciale. Numai după îndeplinirea acestor formalități proiectul este examinat în fond de forurile de rezorți, cum ar fi autoritatea de control și Consiliul tehnic superior. Cine vrea să lucreze în calitate de conducător al unei exploatare este silit sau să facă abstracție de riscurile penale la care se expune prin înconjurarea dispozițiilor legale, sau să stea în inactivitate, ceea ce ar însemna un negativism păgubitor.

Dacă legea contabilității publice se lovește în executarea ei de atâtea adversități ar fi cazul să se tragă concluziile de rigoare și ea să fie menținută cel mult în instituțiile de pură administrație. Exploatarele economice ar trebui dirijate după dispozițiuni mai simplificate, sau ar trebui să fie scutite de a o aplica. În unele sectoare începutul s'a făcut, căci prin noua lege de organizare, administrația căilor ferate a fost scoasă de sub imperatiile sale. Natural măsura trebuie extinsă la toate administrațiile care exploatează bunuri publice. De sigur aceasta nu înseamnă că ele să nu aibă un buget, dar bugetul să rămână un simplu plan de orientare financiară care să poată fi modificat cu cea mai mare ușurință. În locul atotputerniciei bugetului ar trebui introdusă exactitatea contabilității în partidă dublă, care față de buget are foarte multe avantaje pe care vom încerca să le înșirăm în cele ce urmează:

Contabilitatea patrimonială urmărește mișcarea economică și financiară bazată pe un schelet de conturi strict legate de structura și organizarea intimă a exploatarei. Închiderea conturilor nu mai reclamă o altă regrupare a socotelilor ei oricând, deci la orice dată în cursul anului și cu atât mai mult la sfârșitul lui, se poate obține situația precisă din toate punctele de vedere. Pentru o bună coordonare a conturilor cu cadrul bugetului s'ar putea ca primele să fie amortizate cu cele din urmă, astfel, încât din contabilitatea patrimonială să rețasă și bugetul.

În felul în care se desfășoară astăzi mecanismul financiar al exploatareilor, bugetul se deșertează tot mai mult de buna ordine a lucrurilor. Astfel, el nu poate fi legătura socotelilor pe exerciții continuative. Un avans dat într'un an în contul unei lucrări sau în contul unei furnituri, nu se mai găsește continuativ în bugetul următor. Pentru lichidarea socotelilor este nevoie să se țină registre și evidențe aparte, iar dacă s'ar întâmpla ca funcționarii cunoscători ai situației să și înceteze funcțiunea, ar trebui scormonită o arhivă întreagă spre a da de rostul lucrărilor. Din contră contabilitatea patrimonială are darul și posibilitatea să arate, ba chiar să evidențieze

la curent, deci la zi, toate operațiunile intervenite, așa încât lichidarea socotelilor nu numai că nu are nevoie de continuitatea în serviciu a funcționarului, dar nu impune scotocirea tuturor registrelor spre a clarifica o tranzacție.

Coordonarea actuală a bugetului cu contabilitatea patrimonială dă naștere la inexactități cifrice. Într-adevăr, presupunem că este vorba de procurarea unor materiale aduse cu mașina, contul lor este împărțit în buget la diverse articole. Dintr'un articol se acopere factura (articol de material) dintr'altul se acopere carburantul pentru mașină și în fine dintr'altul diurna de deplasare a personalului. Astfel costul materialelor se înregistrează fără anexele lui și bineînțeles că pentru calculul prețului lor, se fac greșeli căci nu poate fi încărcat cu toate cheltuielile care îl grevează din moment ce numai factura poate fi folosită drept document de procurare. În această privință mai intervine însă un aspect al problemei. Prețul de cost al unui material format din elementele contabilității publice diferă după situațiuni. Un material sosit ramburs pe calea ferată înglobează și cheltuielile de transport; un același lucru este la transportul cu mașină, unde cum am arătat mai sus, cheltuielile se repartizează pe mai multe articole bugetare. Evident că și în cazul transportului pe calea ferată calculul de preț nu înglobează toate elementele, căci un funcționar care s'ar deplasa în scopul procurării materialelor ar fi plătit dintr'un articol bugetar aparte (ca și în cazul dinții) și bineînțeles că ele nu se înglobează nici acum în calculul prețului acestora. Situația este paradoxală și evident dă rezultate inexacte.

Dar neajunsurile semnalate până acum nu sunt toate. Contabilitatea bugetară are credite aparte pentru materialele de întreținere și pentru materialele de investiție. Poate că aici n'ar rezida răul cel mare. Dar acum se întâmplă năstrușnicia că pentru ambele operațiuni trebuie procurate materiale aparte și gestionate aparte. Prin urmare o complicație în registre și o complicație în administrare. Iar presupunând că la un moment dat ar lipsi materialele dintr'o categorie și ar trebui chiar acestea la anumite lucrări, de sigur că nu se poate face uz de stocul celălalt, ei trebuie procurate. Dacă aceasta nu este o aberație, apoi nimic nu mai poate fi categorisit ca atare. În fond lucrurile sunt foarte clare: un singur stoc de materiale servește la toate felurile de lucrări, dar contabilizarea lor se poate face cu toate specificitățile necesare. Acest lucru contabilitatea patrimonială îl poate înregistra cu ușurință.

Din cazurile date mai sus, se poate vedea

cu destulă ușurință la ce se reduce utilitatea conturilor bugetare în raport cu exactitatea situației exploatare. Importanța acestei contabilități rezidă doar în anumite stări, căci în fond executarea bugetului nu este chiar aceea care s'ar putea deduce din redactarea articolelor sale. Ea ce servește realmente contabilitatea bugetară în actualul stadiu al științelor matematice este foarte greu de tras o concluzie valabilă. S'ar putea spune că ea reprezintă doar un stadiu înapoiat al ținerii socotelilor, căci a rămas de mult anchilozată în forme necorespunzătoare stărilor de fapt și chiar de drept. Este deci necesar ca dispozițiunile care o guvernează să fie revizuite. Să se facă deosebirea între instituțiile publice sau de utilitate publică cu scop lucrativ și între cele care fac numai acte de pură administrație. Pentru cele dinții să se pună în concordanță modalitatea optimă de exploatare cu ținerea socotelilor zilnice, cu posibilitățile coresponsabile de lucru și de înzestrare. Odată cu această contabilitatea publică trebuie să fie subordonată contabilității patrimoniale pentru ca din înregistrările ei să reiasă și imputările articolelor bugetare. În fine să se simplifice la maximum formalitățile pentru aceste instituțiuni, pentru ca ele să nu fie împiedecate în desfășurarea normală a activității pe care o urmăresc.

Ing. GH. BRĂNDUȘ.

Aniversare.

În Decembrie 1944, s'a comemorat prețindenti împlinirea a o sută ani dela deschiderea primei cooperative de consum din Rochdale. În acea epocă muncitorimea engleză se găsea într'o foarte grea situație materială și aceasta din cauza disproporțiilor prea exagerate, care era între costul produselor de primă necesitate și lefurile lor scăzute. Ei trebuiau să se aprovizioneze de pe piață cu cele trebuincioase traiului, fiind obligați în chipul acesta, să apeleze la serviciile mijloctilor, care răvneau la un prea mare beneficiu, dela marea și modesta masă a consumatorilor, cu venituri fixe.

Văzând și simțând ei înșiși greutatea cu care se făcea aprovizionarea cu bunurile de strictă necesitate, în mintea câtorva oameni simpli încolțește ideea, de a se ajuta ei singuri prin propriile lor mijloace, fie ele cât de neînsemnate. Astfel un grup de 28 modești țesători din micul oraș industrial Rochdale din Anglia, deschid după amănunțite și chibzuite pregătiri, cea dințiatu cooperativă de consum, în ajun de Crăciun,

anul 1844, cu scopul aprovizionării membrilor ei cu articolele necesare tratului. Ce faptă mai onorabilă și ce gest mai generos și caritabil puteau face acești pioneri ai cooperărilor, în acel ajun de mare și creștinăse praznic? Căci precum odinioară magii au fost călăuziți de stea până la ieslea sfântă unde s'a născut izbăvitorul lumii, tot astfel în acea memorabilă și, cel zăbăvărăși întemeietori ai cooperărilor, printr'o acțiune miraculoasă am putea spune, solvează dela pietre mil de oameni. Sufletul lor s'a transformat pe nesimțite într'o măiestră liră pe care vibrau cu o intensitate inegalabilă toate dorințele și aspirațiile multimii. Fapta lor onorabilă și încadrează pe bună dreptate printre binefăcătorii omenirii, fiindcă s'au străduț să aducă în viața lor abucumată, o lăcărire de speranță într'un viitor mai bun.

Începutul a fost, ca la orice nouă acțiune, destul de greu, din cauza că toți priveau cu oarecare neîncredere și vădită nedumerire, spre opera vizionarilor întemeietori ai neîncăpătoarelor cooperative din ulița broaștelor, care îndrăzneau să introneze pe sentimentul obșnuitelor preocupări, principiul de viață nouă, bazat pe solidaritate și coalizare de forțe morale și economice în vederea ridicării standardului de existență a muncitorului englez. Reclama acestor cooperative nu consta în vitrine feerice luminate și meticuloas orânduite, ci în avansurile reale și posibilitățile de tratu efective, acordate membrilor înscriși în cooperativă. Muncitorimea văzând rezultatele obținute, precum și notorile drepturi acordate membrilor, se apropie cu încredere de această celulă economică, înscriindu-se alături de aceia care luptau pentru o cauză comună. Numărul membrilor crescând pe zi ce trecea, s'a ajuns la constatarea, că acel local este insuficient pentru a putea satisface cerințele economice ale muncitorimii înscrișe, de aceea s'a găsit potrivit a se amenaja un local mai încăpător pentru această dinamică organizațiune. În toate orașele și centrele industriale engleze se deschid astfel de cooperative așa că numărul lor fiind mare s'a găsit de cuviință la 1860, a se înființa așa numitele uniuni, care aveau misiunea de a face legătura între nucleele cooperative, pentru a le putea aproviziona cu toate cele necesare unei bune funcționări pe de o parte și pentru a le cerceta activitatea pe de altă parte.

Cooperativa a dat o puternică lovitură individualismului, atât de mult apoteozat prin marea revoluție franceză, dela 1789 în locul acestui curent de un pronunțat și net individualism, rând pe rând și tot mai îndrăzneț, își face apariția concepția socială, bazată pe solidaritate și

asociere în vederea ridicării maselor sub toate aspectele. Legea din 1791 din Franța, care interzicea orice asociere, considerând aceasta ca o știrbire a libertății, își trăia ultimele clipe, căci doctrina nouă numită cooperativă, tocmai pe aceste principii durabile și sănătoase, își baza existența. Cooperativa a elaborat fără multă fanfaronadă o concepție de viață nouă, care avea să modifice radical și structural toată înfățișarea mizeră în care se găseau muncitorii. A fost un capitol nou, care promitea să ocupe un loc de frunte, în istoria doctrinelor economice. Atât premarxistii, dintre care menționăm pe Charles Fourier și Proudhon, cât și Karl Marx, adevăratul doctrinar și întemeietor al socialismului științific, în toate ocaziunile au adresat cuvinte măgulitoare privind această tânără doctrină, care lupta pentru un ideal comun.

Interesant și demn de remarcat este faptul că în cooperative fapta a precedat ideea și doctrinele uneori controversate și încălcite. Cel zăbăvărăși pionerul dela Rochdale, au trecut de a rânduila fapte reale și efective, fără a se mai pierde în vâgii și nefolositoare discuțiuni. Doctrina lor era bazată prin urmare pe fapte nu pe vorbe. Pornind dela premise concrete, situația muncitorilor din fabrici fiind într'adevăr împovăraătoare, ei ajung la concluziuni tot atât de veridice, așa, încât ajutorul ce trebuia să-l dea acestora nu mai admitea nicio tatonare.

Trecând fapta pionerilor din Rochdale prin filtrul conștiinței noastre, suntem în măsură să afirmăm, că acești apostoli ai cooperativei, n'au fost călăuziți în această întreprindere de un scop material personal, n'au fost prin urmare comercianți în înțelesul strict al cuvântului, ei au fost întiatorii unei formidabile mișcări pașnice de salvare a maselor muncitorești din mrejele veșnicelor lipsuri și privațiuni. Ținta finală la care doreau să ajungă era de a salva masele largi populare din mizerie și lipsuri. În esență cooperativa a luat naștere ca o reacțiune contra mizeriei și sărăciei, ea fiind după cum spunea Dl Prof. univ. Dr. Victor Jinga, în cursul unei conferințe, un copil al suferinței. Iată cea mai lapidară definiție ce s'ar fi putut da cândva cooperativei.

Unul din principiile care stau la baza doctrinei cooperative am spus că este solidaritatea, adică asocierea colectivă în vederea îmbunătățirii sortii celor mulți, care posedă mijloace de tratu modeste. Pe lângă aceasta, ideea creștină este o altă temelie pe care se sprijină întreaga ideologie cooperativă.

Capitalul social în cooperative nu este al marilor capitaliști, este însă contribuția locală și

debarasată de orice interes ascuns, al acelor cu venituri mai modeste. Cooperajia nu este invenția marilor capitaliști, ci opera celor mai reprezentativi exponenți ai maselor sărace. În cooperajie, se nizulește, ca să participe fiecare cu o contribuție cât de modestă pentru propășirea binelui obșteasc.

Vanzarea se face pe bani gata în cooperajie și la un preț curent și just în același timp, așa că de credit nu se poate vorbi în această organizațiune economică.

Cel ce aduc beneficiul într-o întreprindere, sunt fără doar și poate consumatorii. Bazași pe acest inamovibil adevăr și în cooperajie s'a stabilit, că participarea la beneficii se cuvine membrilor, care sunt în același timp și consumatori. Această participare la beneficiile cooperajiei se numește risturnă. Din beneficiul realizat 10%, se dă capitalului, iar restul de 90%, membrilor. Acestea sunt pe scurt principiile de bază care rezidă la temelia doctrinei cooperajiate.

Trecând în revistă în mod retrospectiv realizările și foloasele pe care le-a tras omenirea de pe urma eurafoasei inițiative a jesarilor din Rochdale, abia atunci ne putem da seamă de progresul următor pe care l-a realizat această doctrină economică în numai o sută ani. Căci dacă secolul trecut poartă egida unui perimat individualism, al XX-lea este evul socialismului declarat. Din patria veșnicilor cețuri, unde fapta și doctrina cooperajiată a luat firință mai întâiu, s'a răspândit în toată lumea, luând mari proporții și dând cele mai frumoase înfăptuiri, spre exemplu în Franța, Italia, Danemarca, Belgia, Olanda, Germania, Finlanda și fără a mai aminti de Marea Britanie, unde astăzi numărul membrilor înscriși în falnica cohortă cooperajiată se ridică la frumoasa cifră de aproximativ 9.000.000, posedând zeci de mii de magazine, ateliere, vehicule, hale de mărfuri și o cifră de afaceri care depășește suma de 381.500.000 Lstg. Mișcarea cooperajiată se bucură în actualele vremuri de cea mai mare reputație și popularitate, fiind cea mai puternică forță democratică engleză.

Bunele și îngenoasele înfăptuiri la care a ajuns cooperajia, se datorează obnegației și elă-

nului cu care au muncii reprezentanții și continuatorii operei vrednicilor pioneri din Rochdale, perseverând în lăcșita lor dorință, de a fi folosiți masele mai puțin avute. Căci potrivit spune o expresie latină „Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo”. Au perseverat și au învins. Căci dacă constatăm tot ce s'a înfăptuit în domeniul economic al cooperajiei, aceasta se datorează în primul rând viziunilor dela Rochdale. Iată ce spune cu această ocazie adevăratul as al cooperajiei românești: De acolo, din Rochdale, a pornit în toată lumea firul atător realizări de care sunt mândrii cooperajorii turturor țării. Cooperajia privește spre Rochdale, ca spre răsăritul de unde a purces lumina doctrinei și vigoarea implinirilor ei creatoare de lume nouă. Poemul solidarității și al muncii, cântat de jesarilor pioneri, a fost auzit în toate țările pământului însufletind și fecundând dorința de emancipare a multimi de pretutindeni.¹⁾

Nicicând cooperajia n'a avut mai mult de lucru ca astăzi. Sunt numai câteva luni de când măcelul în care era înclăștată omenirea, a încetat, iar neplăcutele urme lăuate în urmă de impetuosul lures al zeului Marte, sunt cea mai vie dovadă a acestui teribil și nefast cataclism. Cooperajiei mai mult decât oricui îi revine suprema datorie de a veni în ajutorul orfanilor, văduvelor, invalizilor și nevoiașilor, care au rămas nevinovate victime a unui erunt și nemilos măcel, lecutnd în chipul acesta cu o oră mai curând, rănille războtului. Se apropie iarna cu întregul ei cortegiu de lipsuri și griji. Să imităm oneroasa faptă a pionerilor din Rochdale și să nu fie familile lipsite, care să nu simtă căldura binefacerii și satisfacția mulțumirii în actualele timpuri de mare scumpete. Numai o lună ne desparte dela o sută una comemorare cooperajiată. Să înălțurăm din calea cooperajiei românești toate greutățile, fie ele cât de mari, pentru a putea sta și noi alături de celelalte popoare, care au cunoscut un mare avânt în acest domeniu economic. România este, după cum bine știm, o țară eminentă agricolă. Să ne fie de exemplu Danemarca, care având o structură economică similară cu țările noastre, prin dezvoltarea cooperajiei agricole, a ajuns la nebănuite și învidiate rezultate. În felul acesta prin valorificarea produselor agricole se va reuși a se mări atât standardul de viață a covârșitoarei clase țărănești, cât și venitul național, de care avem așa de multă lipsă în actualele vremuri de refacere și reconstrucție economică.

DUMITRU D. PERIȘ

Dela „Solidaritatea”.

AVIZ

Băncile membre în „Solidaritatea” sunt rugate ca după încheierea bilanțului anual, să ne trimită câte un exemplar din acesta.

¹⁾ Observatorul social economic, Ianuarie—Iunie, 1945, pag. 239 (Centenarul cooperajiei, Dictor Jinga).

CRONICA

Scutirea de impozite a depunerilor la bănci. Ministerul Finanțelor aduce la cunoștință contribuabililor că în conformitate cu dispozițiile art. 6, lit. d., alin. 3 din legea pentru înființarea impozitului progresiv pe venitul global, nu intră în compunerea veniturii globale dobânzile cuvenite la depunerile făcute la vedere sau cu termen la bănci și orice alte instituții de credit și economie, scutite de impozitele directe în baza art. 24, pct 1, lit. a din L. C. D.

Ca atare, băncile și instituțiile de credit și economie, sunt scutite de obligațiunea de a comunica circumscripțiilor fiscale dobânzile plătite sau creditate la depunerile făcute cu termen sau la vedere așa cum s'a prevăzut pentru celelalte întreprinderi prin Decretul Ministerial Nr. 13968/1945.

Băncile nu pot depăși comisioanele legale. — O recomandare oficială a d-lui Guvernator al B. N. R. — Reprezentanții instituțiilor de credit mari, mijlocii și mici din Capitală cari au credite de reescont la B. N. R., au fost convocați în sala de Consiliu a Băncii Naționale, la o conferință.

D-l Guvernator Const. Tătăranu asistat de d-l C. T. Theodorescu, viceguvernator, au recomandat băncilor ca la acordarea creditelor să nu adauge alte spese sau comisioane, afară de cele îngăduite de art. 3 alin. 3 din legea cametel și că în niciun caz, aceste comisioane să nu fie disproporționate cu serviciile efectiv prestate de bănci clienților lor.

Băncile nu pot să și reevalueze activul. În conformitate cu legile în vigoare, foarte multe întreprinderi industriale au făcut multe sporuri de capital prin reevaluarea activului.

În fața acestei situații se găsesc bănci care cred că este posibil ca și ele să și reevalueze capitalul.

În conformitate cu dispozițiile legii bancare, Consiliul Superior Bancar face cunoscut că sporurile de capital nu se pot face decât prin aporturi efective de numerar.

Dacă s'ar admite sporuri de capital prin reevaluarea activului, aceasta ar echivala cu debilitarea în cont, care este oprită de art. 14 din legea bancară.

Stabilizarea monetei în Cehoslovacia. — Tehnica operațiunii din stabilizare. — Începând dela 1 Noembrie 1945, Cehoslovacia a pornit la o acțiune de prestabilizare a monetei.

Măsurile luate din punct de vedere monetar se încadrează în acțiunea generală de așezare a economiei cehoslovace pe noi baze.

Tehnica acestei prestabilizări prevede, în primul rând retragerea de pe piață a vechii Koroane și înlocuirea ei cu o Koroană nouă.

În acest scop toți posesorii de monedă națională au depus sumele ce posedă la una din instituțiile financiare special desemnate în Cont BLOCAT.

Din acest cont blocat, fiecare depunător primește 500 Koroane din noua monedă.

Depozitele existente în bănci la data de 1 Noembrie rămân blocate.

Pentru nevoile întreprinderilor comerciale și industriale, pentru a nu se stânjenți activitatea, se permite deblocarea parțială a sumelor blocate cu avizul Ministerului Finanțelor sau Institutului de Emisiune.

În ce privește paritatea noiei Koroane față pe dețzele forte s'a stabilit proporția de 50 Koroane pentru 1 dolar și 200 Koroane pentru o Liră sterlină.

Problema capitală a acestei acțiuni de prestabilizare este absorbția sumelor blocate printr-o nouă așezare a impozitelor asupra acestor sume, îndeosebi asupra sumelor rezultate din câștiguri de război.

Băncile care pot elibera scrisori de garanție. Ministerul de Finanțe a agreat următoarele bănci, care pot elibera scrisori de garanție:

București: Banca Centrală de Credit; Banca Cerealiștilor; Banca Crissovloni; Banca Comercială Italiană și Română; Banca de Comerț din București; Banca de Comerț și Scant; Banca de Credit Agricol; Banca de Credit din Praga; Banca de Credit Român; Creditul Tehnic; Banca Financiară; Banca Grânelor; Banca Ilfov; Banca de Incasso și Comerț; Banca Poporului; Banca Prahova Bragadiru; Banca Românească; Bank of Roumante; Banca Română pentru Întreprinderile Tehnice; Banca de Scant a României, Societatea Bancară Română; Banca Țării; Banca Urbană; Banca Cultur.

Ploiești: Banca de Credit.

Arad: Banca Victoriei.

Brașov: Banca Generală de Credit.

Cluj: Banca Ardeleană; Banca Centrală.

Lugoj: Banca Cărașană.

Orăștie: Banca Ardeleană.

Sibiu: Banca Albino; Banca Generală de Economii.

Timișoara: Băncile Bănățene Unite; Banca de Scant; Banca Timișoarei.

Tecuci: Banca Sindicatului Agricol.